

Aan lid van Provinciale Staten
Mevrouw A. Voerman

Datum : **28 MEI 2019**
Documentnr. : 2019-043036/22/A.18
Dossiernummer : K13623
Behandeld door : M. Dik
Telefoonnummer : (050)316 4850
Antwoord op : uw brief van 25 april 2019
Bijlage :
Onderwerp : Schriftelijke vragen over milieukwaliteit

Geachte mevrouw Voerman,

Hierbij beantwoorden wij uw schriftelijke vragen over bovengenoemd onderwerp, zoals u die ons heeft gesteld in uw brief van 25 april 2019.

- 1. Bent u het met de Partij voor de Dieren eens dat een schoon leefmilieu, een vitale bodem en schoon grond- en oppervlaktewater letterlijk van levensbelang is, voor zowel gezondheid van mens en dier als de biodiversiteit? Wachten op de resultaten van nog weer nieuwe onderzoeken, of wachten op aanpassing van rijks- en Europese regelgeving is volgens de PvdD kostbaar tijdverlies. Deelt u onze mening dat de hierboven aangehaalde bevindingen zorgwekkend en ernstig zijn, en dat business as usual geen optie is, ook niet voor de provinciale overheid? Zo ja, kunt u uiteenzetten op welke manier en middels welk beleid u van plan bent op korte termijn maatregelen te nemen om mensen en dieren beter te beschermen tegen belastende stoffen in het milieu? Zo nee, waarom denkt u dat er geen aanleiding is om in actie te komen?***

Wij zijn hiervoor geen bevoegd gezag en verwijzen dan ook naar rijks- en Europese regelgeving. Voor het verbeteren van de waterkwaliteit wordt binnen de KRW doelen vastgesteld.

- 2. Bent u het met ons eens dat de land- en tuinbouw momenteel bovenmatig verslaafd is aan het gebruik van gifstoffen om te kunnen produceren? Wat zegt dat volgens u over ons voedselsysteem? Is het voor de provincie acceptabel dat voedselproductie en exporthonger het milieu in onze provincie, en daarmee onze gezondheid en levenskwaliteit aantasten?***

Vanwege het principe 'voldoende en betaalbaar voedsel voor iedereen' is er in de afgelopen decennia ingezet op een hoogproductieve en efficiënte landbouw. De laatste jaren zien wij zowel vanuit de maatschappij als de sector zelf een toenemende aandacht voor de wijze waarop ons voedsel en groene grondstoffen worden geproduceerd en welke effecten dit heeft op biodiversiteit en kwaliteit van leefomgeving. Wij zien hierbij dat de landbouwsector bereid is om over te gaan naar alternatieve systemen, waarin bijvoorbeeld minder middelen worden gebruikt, mits hier een goed verdienmodel voor beschikbaar is.

Wij willen als provincie deze ontwikkeling aanjagen en versnellen en hebben daarvoor onder andere de Regiodeal Natuurinclusieve Landbouw ontwikkeld.

De ambitie van deze Regiodeal is dat Noord-Nederland in 2030 een duurzame, natuurinclusieve en economisch sterke landbouw heeft die topvoedsel produceert, geworteld is in de samenleving en bijdraagt aan een rijke leefomgeving. De Regio deal gaat halverwege dit jaar van start en wordt uitgevoerd in nauwe samenwerking met grondgebruikers, ketenpartijen, overheden, kennisinstellingen en maatschappelijke organisaties.

3. *Bent u bereid om (veel) meer inspanningen te gaan verrichten om biologische land- en tuinbouw de norm te laten worden? Zo ja, op welke wijze? Zo nee, waarom niet?*

Wij hebben als provincie op basis van het collegeakkoord 'Vol vertrouwen' de afgelopen jaren een intensief programma gevoerd om de biologische landbouw te promoten bij 'gangbare' boeren. En met succes: de grote belangstelling heeft inmiddels geleid tot een toename van ca 1000 ha biologische landbouwgrond binnen onze provincie. In het coalitieakkoord staat beschreven hoe wij deze lijn willen doorzetten.

4. *In 2021 moeten de maatregelenpakketten voor betere ecologische waterkwaliteit in plaats zijn. Vervolgens moet dit tijd krijgen om tot positieve effecten op het water te hebben, zodat in 2027 de KRW doelen kunnen worden gehaald. Bent u van mening dat deze doelstelling (2021 én 2027) voor de Drentsche Aa en andere wateren in onze provincie nog haalbaar is, en kunt u dit toelichten? Acht u het wenselijk en mogelijk de gestelde doelen middels aangepast beleid dichterbij te brengen?*

De uitvoering van de laatste maatregelen staan gepland voor de periode 2016-2021. Wij hebben geen signalen van de waterschappen ontvangen waaruit blijkt dat dit niet gehaald gaat worden. In 2018 en 2019 verrichten de waterschappen een brede analyse van hun watersystemen. Daarin worden ook de effecten van de uitgevoerde maatregelen meegenomen. De uitkomsten van de watersysteemanalyses worden gebruikt bij het opstellen van de beslisnota over het vaststellen van de doelen, begrenzing en maatregelen van de KRW-waterlichamen voor de periode 2022-2027 die in 2020 aan uw Staten ter besluitvorming zal worden voorgelegd.

5. *Kunt u aangeven of de aanscherping van het Activiteitenbesluit Wet Milieubeheer al tot concrete resultaten heeft geleid? Bent u van mening dat door toepassing van deze wet de in de inleiding benoemde problemen opgelost gaan worden, en kunt u dit toelichten?*

Het activiteitenbesluit is in 2017 gewijzigd. Sinds 1 januari 2018 geldt een zuiveringsplicht voor afvalwater lozingen uit de glastuinbouw. Het zuiveringsrendement is 95%. Open teelt-bedrijven moeten drift-reducerende technieken toepassen van meer dan 75%. Het ministerie I&W is als systeemverantwoordelijke verantwoordelijk voor het verzamelen en duiden van de door u gevraagde resultaten.

6. *Glyfosaat wordt zowel door particulieren als in de landbouw nog zeer vaak gebruikt voor onkruidverdelging, bijvoorbeeld om gras dood te spuiten alvorens te ploegen. Kunt u aangeven welk aandeel de landbouw heeft in de aangetroffen overschrijdingen, en welk deel door particulieren wordt veroorzaakt?*

De provincie is geen bevoegd gezag als het gaat om het gebruik van bestrijdingsmiddelen bij bollenteelt of andere teelten, dat is de NVWA.

7. *Wat is u bekend over vervuilingen van het water in de Drentsche Aa die wordt veroorzaakt door lelieteelt in Drenthe? Heeft u naar aanleiding van bovengenoemde constatering contact gehad met de provincie Drenthe en de waterschappen over bollenteelt en waterkwaliteit? Zo nee, waarom niet?*

De provincie is niet het bevoegd gezag als het gaat om de kwaliteit van het oppervlaktewater, dat is het waterschap. Omdat de Drentsche Aa ook een bron voor drinkwater is, is voor het verbeteren en beschermen van de waterkwaliteit van de Drentsche Aa het 'Uitvoeringsprogramma Drentsche Aa' opgesteld; een samenwerkingsverband tussen Waterschap Hunze en Aa's, de provincie Drenthe en Waterbedrijf Groningen. Wij dragen bij aan de bescherming van dit drinkwater, door in de Groningse provinciale omgevingsverordening een strook langs de oevers van de Drentsche Aa aan te wijzen als grondwaterbeschermingsgebied.

8. ***Bij het instellen van de KRW is onderscheid gemaakt tussen KRW-wateren en overige wateren. De 'overige wateren' zijn echter als haarvaten van het watersysteem wel essentieel voor de algehele waterkwaliteit. Acht u het wenselijk dat de KRW monitorings- en rapportageverplichting wordt uitgebreid met de 'overige wateren', zodat er een beter beeld ontstaat van de chemische en ecologische waterkwaliteit in de hele provincie, en er gericht maatregelen kunnen worden genomen? Zo ja, bent u bereid dit in Groningen op te pakken, en/of in IPO verband hier overleg over te voeren? Zo nee, waarom niet?***

In IPO-verband en met de waterschappen wordt overleg gevoerd over het instellen van doelen voor overige wateren.

9. ***Kunt u aangeven of er in de KRW-wateren ook resten van onkruidbestrijdingsmiddelen worden aangetroffen die al bij wet verboden zijn, en zo ja, welke en uit welke teelt (glastuinbouw, landbouw, e.d.) deze afkomstig zijn? Bent u van mening dat de handhaving op het gebruik van verboden middelen adequaat genoeg is opgezet en kunt u dit toelichten?***

De provincie is geen bevoegd gezag als het gaat om het monitoren van de oppervlaktewaterkwaliteit, dat is het waterschap. De handhaving op gebruik van bestrijdingsmiddelen is geen taak van de provincie maar van de NVWA.

10. ***Kunt u aangeven of er gerichte waterkwaliteitsmetingen (incidenteel of structureel) worden verricht in de directe omgeving van lelieteelt en andere teelten met hoog gifgebruik? Zo ja, wat zijn de bevindingen? Zo nee, waarom niet, en acht u het noodzakelijk om dergelijke metingen in te stellen gegeven de alarmerende hoeveelheid giftige stoffen die in de gemeente Westerveld werden aangetroffen?***

De provincie is geen bevoegd gezag als het gaat om het monitoren van de oppervlaktewaterkwaliteit, dat is het waterschap.

11. ***Bent u bereid om ook atmosferische metingen uit te laten voeren bij bollenteelt en andere teelten waar veel gifstoffen worden gebruikt, zoals de fruitteelt? Zo nee, waarom niet?***

De provincie is geen bevoegd gezag als het gaat om het gebruik van bestrijdingsmiddelen bij bollenteelt of andere teelten. Derhalve is het ook niet aan de provincie om eventuele atmosferische metingen uit te laten voeren.

12. ***Naar aanleiding van de verontrustende resultaten van het onderzoek in de gemeente Westerveld: is de provincie bereid om in overleg met gemeente Het Hogeland en Loppersum bodemonderzoek uit te voeren? Met name omdat die gebieden ook nog dichtbij Natura2000 De Waddenzee gelegen zijn?***

Op grond van de Wet bodembescherming (Wbb) heeft de Provincie een vangnetfunctie. Dat wil zeggen dat de Provincie pas de uitvoering van onderzoek op zich neemt als daarvoor op grond van de Wbb geen derden (eigenaren, veroorzakers, belanghebbenden) aan te spreken zijn. Gelet hierop zien wij op dit moment voor de Provincie geen rol vanuit de Wbb.

13. ***Bent u het met de PvdD eens, dat bij het aantreffen van de gewasbestrijdingsmiddelen in of aan de rand van particuliere tuinen een overtreding van artikel 13 uit de Wet bodembescherming plaatsvindt? Hoe kunt u hier in samenwerking met gemeenten op handhaven?***

Op basis van de nu bekende gegevens kan niet worden gesteld dat hier sprake is van een overtreding van artikel 13 Wbb. Daarvoor is onderzoek nodig. Zie ook ons antwoord op vraag 12. Handhaving komt pas aan de orde als vaststaat dat er sprake is van een overtreding van de Wet bodembescherming of anderszins, bijvoorbeeld overtreding van voorschriften in de vergunning van de tuinders.

- 14. Een van de aanbevelingen uit het OBO luidde: 'Het opnieuw analyseren met andere afstandscriteria van de data van de eerder uitgevoerde Gezondheidsverkenning, aangezien uit het blootstellingsonderzoek is gebleken dat de blootstelling niet zo eenduidig en snel afneemt met de afstand tot het perceel als waar eerder vanuit werd gegaan.' Bent u bereid om, in samenwerking met gemeenten, een (ruime) afstandmaat tussen percelen waar gifstoffen worden gebruikt en bewoning vast te leggen in de Verordening Ruimte? Zo nee, waarom niet? Zo ja, aan welke afstandmaat denkt u dan?**

Wij vinden dat het resultaat van aanvullend onderzoek naar gezondheidsrisico's - onderzoek waar het ministerie inmiddels opdracht toe heeft verleend - moet worden afgewacht. Bij de huidige stand van zaken is het voorbarig om in de Omgevingsverordening zones te bepalen waar beperkingen gelden voor het gebruik van gifstoffen.

- 15. Bij het toepassen van gewasbeschermingsmiddelen bij oppervlaktewater moet er een teeltvrije zone zijn om drift en afspoeling naar oppervlaktewater te verminderen. Wordt deze regel volgens u voldoende nageleefd, en vindt er voldoende handhaving plaats?**

De provincie is geen bevoegd gezag, dat is in dit geval het waterschap.

- 16. Heeft u, naar aanleiding van de metingen rondom lelievelden, en de uitkomsten van OBO, overleg gehad met de Waterschappen? Zo ja, wat was daarvan de uitkomst? Zo nee, waarom niet?**

De provincie is geen bevoegd gezag, zie ook antwoord 6.

- 17. Heeft u, naar aanleiding van de metingen rondom lelievelden, en de uitkomsten van het OBO, overleg gehad met de gemeenten waar bollen- en fruitteelt plaatsvindt? Zo ja, wat was daarvan de uitkomst? Zo nee, waarom niet?**

De provincie is geen bevoegd gezag, zie ook antwoord 6.

- 18. Bent u bereid om naar aanleiding van de recente bevindingen weer in overleg te treden met het Ministerie over de toelating van gewasbeschermingsmiddelen en onkruidbestrijdingsmiddelen, en het 'ontgiften' van de akkerbouw, bijvoorbeeld in IPO-verband of in samenwerking met de VNG? Zo ja, wat zal uw insteek zijn in deze gesprekken?**

Wij hebben als provincie geen wettelijke bevoegdheden om hierin op te treden. Deze discussie speelt landelijk en laten wij daarom over aan de landelijke politiek. Mocht vanuit het Rijk worden aangegeven dat er behoefte is aan afstemming met IPO/VNG, dan zullen wij naar aanleiding daarvan kijken hoe dit vanuit Groningen mede kan worden opgepakt.

- 19. In de kamerbrief bij het blootstellingsonderzoek stelt de Minister dat er veel kennislacunes zijn, en er daarom opdracht wordt gegeven tot aanvullend onderzoek naar gezondheidsrisico's. Het ministerie geeft ook aan dat 'er geen onaanvaardbare risico's voor de gezondheid naar voren zijn gekomen. Er zijn geen grenswaarden overschreden en in de huidige toelatingsmethodiek wordt de blootstelling volgens het Ctgb ook niet onderschat.' Ondertussen worden mensen stelselmatig aan een cocktail van gifstoffen blootgesteld, en dit wordt als 'aanvaardbaar' beschouwd. Bent u van mening dat met deze handelwijze het voorzorgsbeginsel zorgvuldig wordt toegepast, en kunt u dit toelichten?**

Wij hebben geen reden om er aan te twijfelen dat het voorzorgsbeginsel hier zorgvuldig is toegepast.

- 20. Welke inspanningen gaat u in de aanstaande collegeperiode verrichten om waterkwaliteit van 'ondergeschoven kindje', zoals Natuur & Milieu stelt, naar topprioriteit te tillen?**

Wij stellen via de KRW doelen vast voor de waterkwaliteit en werken samen met de waterschappen aan het halen ervan. Daarnaast stimuleren wij de biologische landbouw. Wij herkennen ons daarom niet in de term ondergeschoven kindje.

- 21. Welke stappen kunt u nemen om het waterbeleid eenduidiger te maken voor alle betrokken partijen, en de handhaving en controle op een hoger plan te brengen, zoals Natuur & Milieu adviseert?**

De bevoegdheid van de organisatie hiervan ligt bij het Rijk. De Omgevingswet verplicht de provincie een waterprogramma op te stellen. Dit zullen wij in samenspraak met de andere waterbeherende overheden doen.

22. Kunt u aangeven welke nadelige gevolgen het gifgebruik heeft voor het behalen van de (internationale) biodiversiteitsdoelen, waaraan de provincie moet voldoen? Zo nee, waarom niet, en bent u bereid om u daarin te verdiepen?

In de tweede kamer zijn door uw partij vragen gesteld over een vergelijkbare kwestie (Een onderzoek naar mogelijke relaties tussen de afname van weidevogels en de aanwezigheid van bestrijdingsmiddelen op veehouderijbedrijven, Door J. Buijs en M. Samwel - Manting, Gelderland 2019). In een reactie op dit onderzoek, geeft de minister van LNV aan dat de signalen over de cumulatieve effecten van residuen op natuurwaarden, serieus genomen moeten worden (kamerbrief 23 april, kenmerk DGA-PAV / 19104382). De conclusie is dat ESFA (European Food Safety Authority) onderzoek doet naar de cumulatieve effecten van bestrijdingsmiddelen. De uitkomsten hiervan zullen zo nodig worden doorvertaald in het toelatingsbeleid voor bestrijdingsmiddelen; dit beleid is bevoegdheid van het ministerie van LNV.

23. Het gaat slecht met de insectenetende vogels van de Waddenzee¹. Er zijn vermoedens dat dit ook te wijten is aan het hoge gebruik van neonicotinoiden en fipronil, dat o.a. veel gebruikt wordt in de aardappelteelt², ³. Deze vraag staat op de onderzoeksagenda van het actieplan Broedvogels Waddenzee. Kunt u aangeven of dit onderzoek inmiddels gestart is, en zo ja, wanneer hiervan resultaten mogen worden verwacht? Indien nee, bent u dan bereid om alsnog onderzoek te laten uitvoeren naar de relatie tussen bestrijdingsmiddelengebruik en de fauna van de Wadden? Zo nee, waarom niet?

Op 1 maart 2019 is het programma "Wij en wadvogels" aan de orde geweest in de Stuurgroep Waddenzee. Dit is een groot programma, gebaseerd op het 'actieplan broedvogels', gericht op investeringen en onderzoek naar vogels in het Waddengebied. In dit project zit een kennisagenda (onderdeel 3), waarin onderzoek wordt aangekondigd naar de voedselbeschikbaarheid voor wadvogels. De nadere accenten binnen deze onderzoeksvraag worden uitgewerkt door de aanvragers: Vogelbescherming en de terreinbeherende natuurorganisaties. De keuze is aan hen of zij het onderwerp "bestrijdingsmiddelen en wadvogels" als te-beantwoorden- vraag zullen opnemen. Het programma heeft een looptijd tot 2022, naar verwachting zullen dan de resultaten bekend zijn.

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Groningen:

, voorzitter.

locosecretaris.

¹ <https://www.sovon.nl/nl/actueel/nieuws/broedvogels-de-waddenzee-hebben-het-moeilijk>

² <https://www.farmlandbirds.net/content/veel-soorten-kustbroedvogels-de-waddenzee-hebben-te-maken-met-een-laag-broedsucces-maar-niem>

³ https://rijkwaddenzee.nl/wp-content/uploads/2018/05/Actieplan-Broedvogels-Waddenzee-2018_DEF_MET_voorwoord.pdf
p. 53